

شناسه	-	تاریخ تهیه گزارش	۱۴۰۰/۰۸/۰۹
عنوان موضوع	بررسی مسائل و مشکلات پسته در حوزه های صادرات، تامین مالی و آب		
مرجع طرح موضوع	دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی کرمان - انجمن پسته ایران		
شرح موضوع	ایران به عنوان یکی از بزرگترین تولیدکنندگان و صادرکنندگان پسته در بازارهای جهانی محسوب می شود. با توجه به این که صادرات این کالا یکی از منابع مهم درآمدهای ارزی است و نقش مهمی در کاهش وابستگی بودجه عمومی دولت به درآمدهای نفتی دارد، شناسایی عوامل تأثیرگذار بر صادرات پسته به بازارهای جهانی ضروری است و می تواند به ارتقاء جایگاه کشور در بازار جهانی پسته منجر شود. بنابراین پسته یک محصول استراتژیک کشور بوده و یکی از پنج محصول اصلی صادراتی بخش کشاورزی به شمار می رود که ارزش آوری بالایی را برای کشور به همراه دارد. صادرات محصول پسته سال گذشته کل گمرکات کشور بیش از ۲۰۰ هزار تن بوده که از این میزان سهم گمرکات استان کرمان ۱۳۹ هزار تن بوده است. از این رو ۷۰ درصد صادرات پسته کشور از گمرکات استان کرمان بوده و بالغ بر ۹۴۹ میلیون دلار ارزش صادرات پسته استان در سال گذشته می باشد که توان بالای سیستم صادراتی استان را نشان می دهد. با این وجود پسته ایران، یک رقیب بسیار جدی و حذف کننده ای در بازارهای جهانی به نام پسته آمریکا دارد که به لحاظ تناژ با هم در بازارهای جهانی در رقابت هستند اما به لحاظ کیفیت هنوز پسته ایران به لحاظ طعم و مزه از پسته آمریکا خیلی بهتر است. این در حالیست که متأسفانه راندمان تولید پسته در هر هکتار در کشور و استان کرمان بسیار پایین است و اگر روزی قیمت واقعی آب در حوزه کشاورزی محاسبه شود پسته ما اصلاً قدرت رقابت در بازارهای جهانی را نخواهد داشت. از طرفی با توجه به اینکه عمده مشکلات صادرکنندگان پسته در سالهای گذشته به بازگشت ارز برمی گردد، کشاورزان و صادرکنندگان پسته در استان کرمان با مشکلات زیاد دیگری از جمله افزایش قیمت نهاده ها، کاهش بهره وری و عملکرد پایین میزان برداشت در هکتار، خسارات سرمازدگی و گرمزدگی، خشکسالی و کاهش کیفیت آب، تحریم و ... مواجه هستند. هم چنین با توجه به اینکه استان کرمان یک استان خشک است هر چه به سمت جلو پیش می رویم با توجه به کاهش بارندگی هایی که در کشور و استان کرمان داشته ایم وضعیت روز به روز بدتر می شود. هرچند آغاز بهار امسال با تعادل هوایی همراه بود، اما روزهای نیمه فروردین با تغییر جو و آب و هوا و سرد شدن ناگهانی در شب، سرمازدگی خسارت وسیعی به محصول کشاورزان پسته کار کرمانی وارد کرد به طوری که در مناطقی از استان کرمان تا ۸۰ درصد محصول از بین رفته است. کشاورزان پسته کار که در سالهای اخیر با هزینه های سرسام آوری در بخش کشاورزی برای تولید محصول خود مواجه شده اند، خسارت سرمازدگی را باری سنگین و طاقت فرسا به اقتصاد پسته استان می دانند که می تواند فعالیت ها را در این حوزه مختل نماید. علاوه بر این کشاورزی، باغداری و صادرات پسته هر روز مشکل تر می شود، مخارج آنقدر گران شده که اغلب کشاورزان خرده مالک به سختی باغات خود را حفظ کرده اند، سم، کود، کارگر، اجاره ماشین آلات کشاورزی حداقل سه برابر شده و عدم وجود امکان صادرات پسته به دلیل تفاوت نرخ ارز آزاد و نیمایی امکان رفع تعهدات ارزی را از صادرکنندگان سلب کرده است بنابراین حال که به دلیل خشکسالی و کم آبی محصولی هم برای فروش نیست، باید برای یاری باغداران و صادرکنندگان چاره ای پیدا شود. لازم به ذکر است که تعدادی از این مشکلات در جلسات قبلی شورا مطرح گردیده است اما با توجه به اینکه پسته محصولی ارزشمند در بخش کشاورزی است که صادرات آن ارزش آوری خوبی برای کشور به همراه خواهد داشت و همچنین اشتغالزایی فراوانی در سهم بخش اشتغال استان کرمان دارد، خسارت سنگین به این بخش تبعات سنگینی برای استان و کشور دارد و		

لازم است مسئولان نسبت به جبران و کاهش آسیب ها اقدامات لازم را انجام دهند، از این رو دبیرخانه شورای گفت و گو دولت و بخش خصوصی کرمان با عنایت به ضرورت پیگیری موضوعات فوق اقدام به بررسی و پیگیری مشکلات مطرح شده در سه حوزه صادرات، تامین مالی و آب نموده است.	
۱. عدم وجود امکان صادرات پسته به دلیل تفاوت نرخ ارز آزاد و نیمایی که امکان رفع تعهدات ارزی را از صادرکنندگان سلب کرده و علاوه بر گسترش رانت خواری با توجه به غیر ممکن بود رفع تعهدات ارزی برای صادرکنندگان بزرگ، به صادرات محصولات از راه غیر قانونی و استفاده از کارت های متفرقه می انجامد. ۲. خسارت وارد شده به محصولات کشاورزی به ویژه پسته به علت نوسانات دمایی ۳. عدم تخصیص اعتبارات جهت کمک به کشاورزان خسارت دیده ۴. کاهش و غیر نقدی بودن کمک های فنی و اعتباری (پرداخت در قالب اوراق بهادار برای اجرای طرح های نیمه تمام و یا طرح های جدید کشاورزی) با سررسید سه و نیم ساله ۵. کاهش تسهیلات و کمک نهادهای بخش کشاورزی به حوزه های صادرات، اصلاح باغات و آبیاری تحت فشار ۶. عدم پرداخت هرگونه تسهیلات توسط بانک ها به اشخاص حقیقی و حقوقی که در سال های ۹۷ و ۹۸ و ۹۹ بدهی ارزی دارند. ۷. ماده ۲۷ و ۲۸ قانون توزیع عادلانه آب، که با بهره برداری مجری این قانون به نفع خود، حجم زیادی از آب در زمین هایی با بازدهی کم هدر رفته و انتقال آب به زمین هایی با بهره وری بالا انجام نخواهد شد. این در حالیست که با وجود اراضی بکر متعدد (۱۰۰۰ برابر نیاز کشاورزی کشور)، حدود ۱۰-۳۰ درصد آب، که گلوگاه توسعه کشور در همه ی زمینه هاست، صرف استمرار تملک زمین های کشاورزی می شود. ۸. در حوزه تعادل بخشی نیز از سال ۱۳۸۳ تاکنون برنامه ریزی های انجام شده عملیاتی نگردیده است. در واقع با اجرای طرح تعادل بخشی از سال ۱۳۸۳ برداشت های غیر مجاز و بیش تر از پروانه افزایش داشته است که نشان دهنده ناموفق بودن اجرای این طرح می باشد.	ایرادات و مشکلات مطروحه
با توجه به تعدد مشکلات گریبان گیر کشاورزان، باغداران و صادرکنندگان محصول پسته به عنوان یک محصول استراتژیک و ارز آور در سطح کشور و استان کرمان، دبیرخانه شورا به موجب وظیفه قانونی خود، به بررسی موضوع و برگزاری جلسات کارشناسی در تاریخ ۱۴۰۰/۰۸/۰۴ و ۱۴۰۰/۰۸/۰۸ اقدام نمود. این جلسات با حضور نماینده شهرستان های سیرجان و بردسیر و رئیس مجمع نمایندگان در مجلس شورای اسلامی، ریاست، نائب رئیس و اعضا هیات نمایندگان اتاق، نمایندگانی از کمیسیونهای بازرگانی و کشاورزی اتاق کرمان و هم چنین نمایندگانی از سازمان جهادکشاورزی شمال و جنوب استان کرمان، نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی استان کرمان، انجمن پسته ایران، انجمن خرمای استان کرمان، اندیشکده تدبیر آب ایران، و تعدادی از فعالان اقتصادی فعال در این حوزه از جمله مدیر عامل شرکت طلای سبز زرنند و مدیر عامل شرکت پسته نظری در محل سالن کنفرانس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تشکیل و پس از بحث و بررسی، با توجه به اهمیت موضوع در جهت رفع موانع موجود، مقرر گردید پیشنهادات زیر در صحن اصلی جلسه شورای گفت و گو مطرح گردند.	جمع بندی جلسه کارگروه تخصصی (کارشناسی) به تاریخ ۱۴۰۰/۰۸/۰۴ ۱۴۰۰/۰۸/۰۸
۱. به منظور کمک به صادرکنندگان و رفع مشکلات مربوط به بازگشت ارز و در راستای رفع تعهدات ارزی با توجه به اینکه ارز دریافتی نیمایی برای واردات کالاهای گروه های ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶ و ۲۷ از طرف بانک مرکزی پرداخت می شود، این کالاها با قیمت نرخ دلار آزاد و حتی بالاتر در بازار به دست مصرف کننده می رسند. لذا پیشنهاد می شود برای محصولات کشاورزی که کلیه هزینه های آن بر اساس دلار آزاد و تورم شکل گرفته است، اجازه واردات از این گروه کالاها در مقابل صادرات محصولات کشاورزی، صنایع دستی و خدمات فنی و مهندسی داده شود و در صورت صدور مجوز اینگونه صادرات در مقابل واردات، مهلت پرداخت تعهدات ارزی تا پایان سال تمدید شود.	پیشنهادهای

۲. برای کمک به صادرات به ویژه صادرات محصولات کشاورزی و در راستای کاهش هزینه های تولید از جمله خرید نهاده ها، سم، کود و ... با محوریت ریاست کمیسیون اقتصادی مجلس تک نرخی شدن ارز و ورود آن به بازار بورس پیگیری گردد. ۳. دو خط اعتباری جداگانه حداقل به میزان هزار میلیارد تومان، برای صادرات، آب و کشاورزی به ویژه باغات پسته اختصاص یابد. ۴. تسهیلات سررسید شده در سال ۱۴۰۰ که مشمول بند خ ماده ۳۳ قانون برنامه ششم توسعه می باشند استمهال شوند. ۵. به منظور استفاده صادرکنندگان حوزه کشاورزی از شرایط استمهال مندرج در ماده واحده بند خ ماده ۳۳ قانون برنامه ششم توسعه، پیشنهاد می شود صادرکنندگان و صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی به ماده واحده مذکور اضافه شود. ۶. برداشتن محدودیت سقف تسهیلات پرداختی ویژه صادرات صندوق توسعه ملی به اشخاص حقیقی و حقوقی ۷. رفع محدودیت های بانک مرکزی در پرداخت تسهیلات به صادرکنندگانی که موفق به ایفای تعهدات ارزی سال های قبل نشده اند. ۸. شرکت های بزرگ صنعتی و معدنی استان با انتقال قسمتی از منابع مالی خود به بانک کشاورزی استان که بانک تخصصی حوزه کشاورزی می باشد، از این بانک حمایت کنند. در حوزه مسائل آب نیز موارد زیر پیشنهاد می شود: ۹. به منظور صرفه جویی در مصرف آب با توجه به ماده ۲۷ و ۲۸ قانون توزیع عادلانه آب و با در نظر گرفتن متفاوت بودن شرایط هر استان نظر نمایندگان محترم وزارت جهاد کشاورزی و وزارت نیرو در تشخیص نوع زمین به منظور استمرار و حفظ مالکیت زمین کشاورزان در نظر گرفته شود. ۱۰. سهولت تغییر کاربری اراضی کم بازده یا بدون بازده که به منظور حفظ مالکیت با اتلاف آب سبز نگه داشته می شود، یا امکان جابجایی آب از این زمین ها به زمین های پربازده در همان حوضه یا محدوده مشخص فراهم شود. (با دریافت وجه در قبال تغییر کاربری اراضی کشاورزی به صنعتی، مسکونی، خدماتی و ...، علاوه بر باز شدن سر فصل درآمد و هزینه جدید توسط سازمان برنامه و بودجه، در بودجه امسال نیز لحاظ خواهد شد. به عنوان مثال تغییر کاربری زمین کشاورزی برای تولید انرژی خورشیدی با این شرط که آب در اختیار کشاورز باقی بماند، باعث می شود از آب کشاورزی برای مصارف صنعتی استفاده گردد.) ۱۱. مدیریت برداشت های بیش از مقادیر مندرج در پروانه های بهره برداری دشت شهر رفسنجان (بحرانی ترین دشت استان) منجر به جبران درصدی از بیلان منفی خواهد شد.	
بند خ ماده ۳۳ قانون برنامه ششم توسعه	فهرست مستندات و مدارک پشتیبان